

תמצית דברות קודש של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שב"ק פרשת ויחי - תשפ"ג ~ שב"ק פרשת ויגש - תשפ"ד

נכתב כפי הבנת הכותבים
[בלתי מוגה - מיוחד לחזרה]

שב"ק פרשת ויחי - תשפ"ג

לפעול, ולכן הוצרכו לעכבם מן השמים, אבל אנחנו אין בידינו לעמוד ללחום נגדה. ומכל מקום, כשיש להם איזה שליטה או מושכים את ידנו מללמוד, וזה מלמדנו דבר נפלא, שהשיבות התורה שאנו לומדים היא גדולה מאד ומספקת ללחום נגדם, עד כדי כך שאנו מושכים את ידנו מללמוד כדי שלא להתגרות בה.

***

והנה היו כמה זמנים שהקליפה נחלשה, כמו בזמן ששרפו את הגר צדק אברהם בן אברהם הי"ד בן הגראף פאטאצקי על קידוש השם, שהעידו הצדיקים (הגאון מווילנא ועוד) שלפני זה היו לקליפה כוחות עצומים של כישוף וכדו', ובוה שניעקד על קידוש ה' הוא החליש בוה את כוחם מאד. והצדיקים שבאותו הדור לא הלכו להתפלל באותו היום עד לאחר שעשה את מעשה המסוי"נ שלו שאז נחלשה הקליפה. ובכל זאת, אף בדורות שלאחר כן עדיין נשארו להם כוחות גדולים, כמו שסיפרו לנו בני דור הזקן, שבלי ניטל כשהלך הגלח לקלויסטער 'האט מען פארהאקט די גמרות און אהיים געלאפן', שהיה פשוט סכנה לילך בשוק, שהגלחים עוררו את הגוים נגד היהודים, ומי שנמצא בשוק היה בסכנת מות. אבל כוחם הולך וחלש, עד כדי כך שכהיום אף אצלם הכל הוא רק ליצנות, ואין להם כוחות באמת.

והנה אעפ"כ עדיין לא נושענו, ועדיין אנחנו עומדים נגד קושיים גדולים ואנו מתנסים בנסיונות קשים, והסיבה לזה הוא שסוכ"ס זהו פירוש של 'קליפה', שמשמים נותנים להם כוחות כדי שיהיה צד הטומאה בעולם נגד צד הקדושה כדכתיב (קהלת ז יד) 'זה לעומת זה עשה אלקים', שנצרך שגם לצד הטומאה יהיה כוחות.

ודבר זה רואים במהלך כל הדורות, שכמו שראו יד ה' להציל את כלל ישראל, כמו"כ ממש ראו את יד ההשגחה עליונה שסיבבה את כל האמצעים והסיבות שהקליפה תוכל להתגבר ותהיה נסיון לישראל ותעכב את התיקון השלם.

אחד מהמאורעות הללו היה מלכותו של ירבעם בן נבט. הזכרנו

משיח, ולא רצו מן השמים, והבעש"ט כמעט טבע בים על הדרך לטערהק"י.

ליל שב"ק (ניטל)

לילה זה קוראים 'די בלינדע נאכט', שבלייל זה יש תגבורת הקליפות ולכן אין לומדים תורה בלילה זה.

כתב האוה"ח הק' בפרשתו (מט יא בד"ה אסרי לגפן עירה) שהוא התאבק עם ה'בחור' [-הזכר של הקליפה] והצליח להפילו, ורצה להפיל גם את ה'בחור'טע' [-נוק' שבקליפה] ולא עלתה בידו. וללמדנו בא, שיש קליפות חזקות בעולם שאינם חוכא ואתלולא.

ומקובל שהאוה"ח הק' אמר שאם יחיה י"ב חדשים בירושלים עיה"ק יצליח להפילה להנוקבא ג"כ. ולא רק אמר כן, אלא אכן עסק בוה, שהיה לו חבורה של מנין מצומצם [או יותר קצת] של בני על"י בירושלים [וגם החיד"א היה חלק מהחבורה], והיו משמורות קבועים ביום ובלילה, עם גוזמאות של לימודים שהוצרכו ללמוד, עם תעניות, וכדו', ועי"ז רצה לנצח את הקליפה לגמרי, אלא שלא המשיך זה אלא י"א חדשים, שלאחר י"א חדשים נפטר מן העולם, שלא היה עדיין הזמן מן השמים שיהיה הגאולה השלימה.

ולכן יש לדעת שהעבודה המוטלת על עם בני ישראל אינו ללחום עם הקליפה, אלא להשתדל שלא ללחום עמה פנים בפנים, ואיתא בגמ' (קידושין פא.) שפלימו היה רגיל לומר 'גירא בעיניה דשיטנא' והשטן נתגרה בו במאוד עד שכמעט הוצרך לברוח מפני המלכות, וכן מצינו בשעיר לעזאזל, שכאשר הקליפה מתקנאה בעבודתנו ביה"כ אין אנו נלחמים בה, אלא שולחים לה כעין דורון את השעיר לעזאזל (וזה"ק ח"ב קפד), כי כשלוחמים עם הקליפות הרי הדבר מסוכן מאוד.

והגם שברור לכל אדם שאם יעמוד אחד מאתנו נגדם להפילם, כמו שביקש האוה"ח הק' לעשות, אין צריך לפחד שיארע לו כמו שאירע לאוה"ח הק' ועוד צדיקים שדחקו את הקץ שהדברים לא נגמרו בטוב', כי כשהם הפצירו לדחוק את הקץ היו יכולים

¹ וידוע המעשה שהבעש"ט השתוקק מאוד לפגוש את האוה"ח הק' ולהביא את הגאולה ע"י זה, שהם היו בחינת נפש רוח של

בשבוע שעל"ט שאחיה השלוני היה מיוצאי מצרים, שהוא ראה את עמרם (בבא בתרא דף קכא ע"ב), והוא היה עדות חיה על יציאת מצרים וקריעת ים סוף ומתן תורה כל אותם השנים, וכתוב בנביא (מלכים א' יא) שהוא הכתיר את ירבעם בן נבט למלך על עשרת השבטים אחר מות שלמה המלך.

ואמרין בגמ' (ירושלמי ריש ע"ז) שירבעם מלך על ישראל במוצאי שביעית, ומאחר שידע שתיכף יהיה מעמד הקהל בבית המקדש, שהמלך קורא את משנה התורה, ואין ישיבה בעזרה אלא למלכות בית דוד בלבד, ורחבעם שהוא ממלכי יהודה יָשָׁב וירבעם שממלכי ישראל יעמוד, ויאמרו 'האי מלכא והאי לאו מלכא' (סנהדרין קא), ולכן הלך ובנה מקדש לעצמו בשומרון, וצוה לעלות שם לרגל, ולא בתשרי אלא בחשון, והחטיא את רוב כלל ישראל אחריו. ואחיה השלוני הזקן בן שש מאות שנה עומד וצועק לא לזה כיוונתי, לא בשביל זה המלכותי, ואין שומע לו. וזו היתה תחילת מלכות עשרת השבטים שהחטיאה את ישראל מאות בשנים, ואח"כ נחרבה ע"י מלכי אשור שהגלום לאחוריה נהר הסמבטיון ואבדו מבינינו עד היום הזה.

ולכאורה קשה, הרי ירבעם היה מראשיתו צדיק ות"ח מופלג כמ"ש בגמ' (שם קב.), אלא שתאוות הכבוד העבירתו על דעתו, שלא יכול היה לחשוב שמיד בתחילת מלכותו יראו שמלך יהודה הוא המלך האמיתי כי הוא יושב בבית המקדש ולא ירבעם, וא"כ למה המליך אותו השי"ת דוקא במוצאי שביעית לפני הקהל, הלוא היה יכול להמליכו שנים או שלש שנים קודם שביעית, ואז לא היה מפריע לו כ"כ שאינו יושב בעזרה כיון שכבר נתיישרה מלכותו. אלא שזהו רצון ה' שיהיו קליפות חזקות העומדים נגדו, והיא הנהגה פלאית, ובהדי כבשי דרחמנא למה לן?²

וכן חזינו ממעשה ירבעם את גודל תקפה של הקליפה, שידוע מאמר הגמ' (שם) שאמר לו הקב"ה לירבעם חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן, אמר לו מי בראש, בן ישי בראש, אי הכי לא בעינא. וזהו פירושו של קליפה, שאע"פ שאינו מתיישב על השכל כלל, הוא עומד בתוקפו ואף מטעה אחרים אחריו.

***

והנה בפרשתן אמר יעקב לבניו 'האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים' (מט"א), דהיינו שרצה לגלות להם קץ הגאולה (רש"י ד"ה ואגידה לכם), והנה הקץ שרצה יעקב אבינו לגלות

² ולאמיתו של דבר לקליפה של ירבעם היתה הצלחה גדולה רח"ל, כי ירבעם הוא יהיה משיח בן יוסף (מג"ע ואתחנן אופן קנח), והקליפה רצתה להפריד בין בית דוד לבין בית יוסף והצליחה בכך.

³ עי' פסיקתא זוטרתא בריש פרשתן, וז"ל: כתוב (קהלת ד' ו) טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח, טוב היה לאבינו יעקב אלו שבע עשרה שנה במצרים, שנא' יחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, אלו השבע עשרה חיה עשרה שנה, שחיה אותם בנחת, והשבטים סביבותיו, ובני בניו

בודאי אינו הקץ של 'בעתה', שאילו הגיד יעקב אבינו לבניו שבה' אלפים תשפ"ג עדיין יָשָׁב כאן בגלות ונאכל 'טשולנט וקוגל', לא היו השבטים יכולים לסובלו, אלא שהוא ביקש לגלות את הקץ של 'אחישנה', של 'היום אם בקולו תשמעו'.

וכשנסתם ממנו הקץ, וחשש שמא אין מטתו שלימה, אמרו לו בניו 'שמע ישראל' וגו' (פסחים נו.), ופירש רש"י שם, 'שמע ישראל, לאביהם היו אומרים', שקראו לאביהם ישראל ואמרו לו 'שמע', ותיבה זאת פירשו הראשונים לשון 'קבלה' ולא שמיעה בעלמא, כמו 'תא שמע' שמצינו בגמרא, שאין פירושו רק שמיעה באוזן אלא לשון לימוד והעמקה, שרמזו לו השבטים שגילוי הקץ האמיתי הוא איך לסבול הגלות, ולזה צריכים ללמוד ולהעמיק את עצמו בהסוגיא של אמונה ולדעת מה זה 'ה' אלקינו ה' אחד', וכן צריכים להבין מהו קליפה, שכוחה גדול כ"כ, שאחר עבודתם של הרבה צדיקים וקדושים עדיין היא עומדת במקצת תוקף, ולדעת שהכח היחיד שנשאר לנו לבטל כוחה ולנצחה ולקרוב ביאת הגואל אינו אלא ע"י 'האספו' שהוא כח הרבים, שאם כולנו יחד נבין את תפקידנו ונעשנו בנאמנות יצטרף כח הרבים לקרב הגאולה ברחמי השי"ת בב"א.

של"ס

'ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חיו שבע שנים וארבעים ומאת שנה' (מז' כח).

יעקב אבינו חי ק"ל שנים לפני שבא למצרים, ועליהם אמר 'מעט ורעים היו ימי שני חייו' (לעיל פסוק ט), ואח"כ חי במצרים י"ז שנים, שהם היו שנותיו הטובות שראה נחת והצלחה מכל יוצאי חלציו³, והנה לכאור' אין זה נחמה גמורה כי למעשה לא שקט מנעוריו, ורובא דרובא מחייו היו בצרות, צרת לבן צרת עשו צרת רחל צרת דינה צרת יוסף וכו' (רש"י לעיל מג"ד), ולא נתקיים בו הפסוק (תהלים צ טו) 'שמחנו כימות עניתנו' כי רק י"ז משנותיו היו בשמחה ונחת.

אכן באמת י"ז שנה הללו היו ליעקב כנגד כל שאר ימיו, והטובות שהרגיש בהם היו נחמה על כל צרותיו בחייו, ולא היו י"ז שנה גרידא אלא ימי עוה"ב, שכל יום היה בבחי' יום שכולו ארוך, לכל בני העולם היו שנים אלו ימים רגילים אבל יעקב חי ימים ארוכים - ימי עוה"ב שאין להם שיעור, כי צדיקים כבר יכולים ליהנות בעוה"ז מימים כאלו ששייכים לימות המשיח ולעולם הבא.

פרים ורבים, ועיניו רואות ולבו שמח, אין שטן ואין פגע רע, ויוסף בנו מלך על הארץ, ומביא ונותן לתוך פיו, שנאמר ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף (בראשית מז' יב), ממלא חפנים עמל ורעות רוח, ממאה ושלשים שנה שלא היה אלא כולם בעמל, וכו', כל אותם השנים היה עמל ורעות רוח, לכך נאמר ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, אלו השבע עשרה חיה בהם חיים טובים.

הדורות, ובמיוחד דוד המלך שהיה נרדף מלידתו לאורך ימים ושנים כמו שמספר בתהלים בכמה וכמה מזמורים.

ודבר זה בפרט הביאו לדוד להיות 'קדירה' גדולה ורחבה להיות מלך ישראל ולזכות בכתר מלכות לו ולזרעו (זיבא עב), כי כדי להיות מלך ישראל צריכים להיות בשפלות מאד ובביטול הגמור, שכן היא מידת המלכות, לית ליה מגרמיה כלום.

וכן שאול המלך היה בדרגה מיוחדת של שפלות, כמ"ש שכשרצה שמואל להמליכו היה 'נחבא אל הכלים' (שמואל-א' יב). ואיתא שאילו לא חטא במעשה עמלק שלא הרג את אגג, היה ממשיך במלכותו, והגם דכתיב 'לא יסור שבט מיהודה' ושואול לא היה משבט יהודה, אם לא היה חוטא היו גם הוא וגם דוד היו מלכים.⁵

ודוד היה במדרגה מיוחדת של שפלות ולכן נקרא לדורות 'דוד מלך ישראל', שתמיד היה בעונה ולא לקח כל כבוד לעצמו, כמו שאמר (שמואל-ב' ו כב) 'ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני, ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה', ואמר (תהלים כב ז) 'ואנכי תולעת ולא איש', ובגמ' (מגילה יא.) אמרי' על הפסוק (שמואל-א' יז יד) 'ודוד הוא הקטן' – 'הוא בקטנותו מתחילתו עד סופו, כשם שבקטנותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בתורה, כך במלכותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בחכמה'.

וכן ראינו מגודל שפלותו, במעשה המסופר בנביא (שמואל-א' כד) שדוד הטמין את עצמו במערה מפני שאול שהיה רודף אחריו להרגו מכח מה שסבר שהוא מורד במלכותו, ונכנס שאול לאותה המערה לעשות צרכיו, והיה בידי דוד להרגו, ואנשי דוד אמרו לו שזו ממש סייעתא מן שמיא ומשמים זימנו את שאול אצלו כדי שיוכל להרגו, אך דוד מיאן ואמר 'חלילה לי מזה' אם אעשה את הדבר הזה לאדוני למשיח ה" (שם פסוק ו), ורק קרע את כנף מעילו, והראה את כנף מעילו לשאול להראות לו שהיה אפשר לו להרגו ונמנע, וממילא מוכח שאינו מורד במלכות כלל כפי שהלשינו עליו אלא לחינם הוא רודפו, ואכן שאול השתכנע מדבריו ואמר לו 'צדיק אתה ממני, כי אתה גמלתני הטובה ואני גמלתך הרעה' (שם פסוק יח).

וזה מראה עוד על גודל הביטול והשפלות שהיה לו לדוד, ששאול היה רודף אחריו כל ימיו להרגו, ועכשיו היה בידו להרגו, ונמנע מפני שלא רצה לשלוח ידו במשיח ה', ואף על הדבר הקטן שעשה ג"כ נענש.⁶

⁵ ויש כמה מהלכים האיך אפשר בשניהם, יש אומרים 'עי' ברמ"ע מפאנו המובא להלן) שלאחר מיתת שאול היה דוד אמור להיות המלך ויונתן בנו של שאול המשנה למלך, ויש עוד מהלכים.

⁶ כמבואר בגמ' (ברכות סב:) שנענש על שקרע כנף מעילו, שכל המבזה את הבגדים סוף אינו נהנה מהם, ועל זה קרינו בהפטרה

וכן תהיה לנו, שאנחנו כבר בגלות כמעט אלפיים שנה, ואין העולם עתיד להתקיים אלא ששת אלפים שנה (סנהדרין צז), וא"כ ימות המשיח מזה תהא עליהם, וכל אותם ההבטחות שהבטחנו מתי יתקיימו, ואינו יושר שנשתעבדנו אלפיים שנה ולא נקבל שכר אלא מאתים שנה. אלא שלעתיד לבא יהיו ימים ארוכים שיהיו כנגד כל אותם האלפיים שנה, ואז יתקיים בשלמות 'שמהנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה'.

***

והנה בפנימיות הענינים הגאולה אינה רק מנחמת אותנו על הגלות הקשה שעברנו, אלא כל צער וצער מהגלות הרי הוא עושה כלי ומכין אותנו לקבל את הגאולה.

והרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בפרשתן (קדושת לוי ד"ה ויברכם ביום ההוא) מבאר בזה מאמר חז"ל (מגילה יג.) שאין הקדוש ברוך הוא מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה, דהיינו שכוונת ומטרת המכה היא הרפואה שתהיה לבסוף, וכל כונת השי"ת בהבאת הצרה היא רק בשביל הישועה שישלח אחר כך.

וממשיך הרה"ק שביאור הדבר הוא, שדרך בני אדם כשרוצים לעשות מכלי קטן וישן כלי גדול ומשובח, שוברים קודם את הכלי הקטן ואז מכינים ממנו את הכלי המתוקן ומשובח יותר. וכך כאשר השי"ת רוצה להשפיע לאדם ורוצה להגדילו ולהגדיל את הכלי-קיבול שלו, שולח לו עבור זה צרה או חולי ח"ו, שזהו בבחינת שביירת הכלי הקטן, כדי שאחר כך יהיה יותר גדול ויוכל לקבל את השפע המרובה בכמות ובאיכות.

ומרמז בזה מאמר חז"ל (שם טו.) בוא וראה שלא כמידת הקב"ה מדת בשר ודם, בשר ודם שופת את הקדירה ואחר כך נותן לתוכה מים, ומדת הקב"ה נותן מים ואח"כ שופת את הקדירה. שנתנית המים הוא רמז להשפעת השפע והטוב לעם ישראל [כידוע שמים הם בבחינת חסדים (וזה"ק ח"ג מא.)], שהקב"ה בתחלה נותן מים דהיינו שמלכתחילה כוונתו לחסדים שיצאו מהצרה, ואח"כ שופת את הקדירה דהיינו ששולח לו דינים שמתקנים את הכלי-קיבול שלו שיהיה גדול לקבל חסדים מרובים.⁴

***

וכך ראינו בכל גדולי ישראל שסבלו ונתנסו הרבה בחייהם, יוסף הצדיק נשטם ע"י אחיו ונמכר למצרים ונכנס לבית הכלא, ומשה רבינו הוצרך לברוח מפרעה והיה כבד פה, וכל שאר צדיקי

⁴ ועיי"ש שפירש בזה גם הפסוק (שמות טו ב) 'כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך', דהיינו שלא יחליא את האיש הישראלי לצורך צרה גרידא, אלא כי אני ה' רופאך, דהיינו שהכל כדי שבסוף יושפע רפואה וחסדים במדה גדושה.

ושורשו של דוד הוא זקנו יהודה בן יעקב שהיה בבחי' מלך בבני יעקב, ועליו כתוב בפרשתן (מט) 'לא יסור שבט מיהודה', וגם הוא נתנסה בנסיון גדול מאוד במעשה תמר, כששלחה לו את החותמת והמטה והפתילים והתחננה 'הכר נא', והיה יכול לישב כ'שיינע איד' ולעשות את עצמו כאילו הוא עכשיו בדביקות שאינו יודע מה קורה סביבו, ולא עשה כן והיה מוכן לקבל כל הביזיונות הנוראות והודה ואמר 'צדקה ממני'.

ועי"ז נסתבב לידת מלכות בית דוד ע"י פרץ בנה של תמר שהיה זקנו של דוד המלך (כמו"ש בסוף מגילת רות), שדוד גם הוא היה השפל באמת כנ"ל, וכולם אמרו עליו שהוא ממזר ופסול לבוא בקהל (עי' יבמות עז), וכמו שאמר 'ואנכי תולעת ולא איש', ואף עם כל הצרות והרדיפות שהיו לו הוא המשיך עם השירות ותשבחות שלו, כמו שכתוב בתהלים בתחילת המזמורים שהרכיב מזמורים אמר כאשר ברח משאול וכאשר רדפוהו הזיפים ואבימלך וכו', שזהו ענין מדת המלכות, שמי שבבחי' מלכות אינו מתפעל מביזיונות וחרפות, ואין לו מגרמיה כלום, אלא תמיד מחפש לדעת מה רצון ה' ממנו כעת ותו לא. ולכן סבר יונתן בן שאול שדוקא דוד צריך להיות מלך ולא הוא, מפני שדוד הוא השפל באמת.

ובאמת זה גופא היה ביטול ושפלות גדול מצד יונתן, כמו שכתב הרמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות מאמר חיקור דין חלק ד פרק יז) על מה שקונן דוד על יונתן כשנהרגו שאול ויונתן 'נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים' (שמואל-ב' א' טו), דאיך אמר דוד לשון כזה, אלא שדוד המלך התכוון להפליא איך יתכן שבן המלך אוהב את המיועד להיות מלך תחתיו, אע"ג דבזה הוא מפסיד את המלוכה, ולכך אמר שהכל מגיע מ'אהבת נשים' דהיינו אמונתו הקדושות רחל ולא, שרחל מסרה את הסימנים ללאה אחותה כדי שלא תתבייש, אע"פ שע"ז תאבד את חלקה עם יעקב, וכך יונתן היה מוכן לוותר על המלוכה אף שע"ז יאבד את המלוכה. וזה מדריגה נפלאה מאד, כי בדרך העולם אין לך אדם שיוותר על כבוד, [ואף מכוונים לשם שמים בלתי לה' לבדו...], ומצינו בחז"ל (מנחות טז) שאפילו עניו גדול מאד, אם נותנים לו גדולה שוב אינו רוצה לירד, וכאן הרי יונתן היה בנו של שאול המלך שראוי לירש את מלכות אביו, ויותר את הכל לדוד, וזהו אהבה נפלאה מאד.

וזה גופא היה חשבוננו של שאול שלא הסכים לקבל שדוד יהיה המלך, שסבר כי אדרבה, משום שוויתר יונתן על המלוכה נמצא שהוא הוא השפל באמת, ולו שייך מידת הביטול והשפלות, ולכן דייקא יונתן צריך להיות מלך.

***

וזה ענין מה שספרו לנו חכמינו ז"ל, אחר שעשה דוד את המעשה של בת שבע, הרבה אנשים היו מקנטרים את דוד ואומרים בפניו

של פרשת ח"י שרה (מלכים-א' א א) 'והמלך דוד זקן בא בימים, ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו'.

'מתי ימות זקן זה ויבא שלמה בנו ויבנה בית הבחירה ונעלה לרגל' (עי' מכות י), ואמרו שבגלל מעשה בת שבע לא מניח לו הקב"ה לבנות את בית הבחירה, ודוד המלך שאל את הקב"ה האם אמת שאיך מניח אותי לבנות את הביהמ"ק בשביל שחטאתי?, אמר לו הקב"ה לא. שאל לו דוד האם חטאתי? אמר לו, לא. כששמע דוד כן ביקש מהקב"ה שיודיע לבני ישראל שלא חטא, אך גם על זה לא הסכים הקב"ה, ואמר לו 'בחייך איני מודיע, בחיי שלמה בנך אני מודיע'. שכשבנה שלמה את הביהמ"ק, ורצה להכניס את הארון למקומו, שהנחת הארון במקומו הוא הגילוי הכי גדול ששייך בהמשכת הקב"ה למטה עד לארץ, ודבקו שערים זה בזה, ולא נפתחו עד שאמר 'בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך' (שבת דף ל. ע"ש כל הענין), וזה הוכיח שלא רק שנמחל לו מעשה בת שבע, שהרי שערי הביהמ"ק עדיין לא יפתחו בשביל חטא שנמחל, אלא שלא חטא מעולם, שכל האומר דוד חטא אינו אלא טועה (שם טו).

ואמרינן התם (שם ל) 'באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה', והרמז בזה הוא ששונאי דוד הבינו שע"י שסובלים קושיים מרחיבים את הכלי לקבלת האור, ומגדילים את ה'קדירה', והבינו שדוד הוא זה שעשה את ה'קדירה' הגדולה ביותר ע"י כל הקושיים שעמד בהם, והם עצמם רק ה'שולי קדירה'.

***

והנה בדור עיקבתא דמשיחא יש עלינו נסיונות קשים עד למאוד, והזכרנו בליל שב"ק את מה שכתב האוה"ח הק' (ד"ה אסרי לגפן עירה) שהנוק' של הקליפה היא קשה הרבה יותר מן הזכר, וכנגדה אנו נלחמים בדרא בתראה הדין. וא"כ אע"פ שנראה לנו שאנו אנשים פשוטים, אבל אם יש לנו נסיונות קשות כאלו על כרחך שאין אנו אנשים פשוטים, אלא הקב"ה רוצה כבר להשפיע אורות נפלאים וגדולים מאוד, ובשביל זה שולח לנו נסיונות גדולים לשבר הקדירה הישנה שלנו כדי שיוכל לתקן קדירה גדולה ועמוקה לקבל את האור הגדול והנורא של משיח שכבר ממשמש ובא. ובאמת אין אנו תלמידי חכמים גדולים ובעלי מדריגה כמו דורות הקודמים, ורק ע"י הצרות, הקושיים ועמידה בנסיונות אנו עושים הכלים.

וכאשר יגאלנו השי"ת אזי אורו של משיח יושפע על כולם בשוה, אבל אי אפשר לו לאדם לקבל אלא לפי גודל הכלים שעשה ע"י עבודתו בגלות, שכגודל העבודה והנסיון כך גודל הכלי שמכין. ולכך כשהאדם רואה שקשה לו יותר מהכירו, אינו בשביל שהוא קטן הימנו, אלא אדרבה, ממנו תובעין יותר בשביל שבכוהו להכין כלי גדול יותר להביא לימות המשיח.

ובאמת זהו גם ענין השובבי"ם, כידוע מהספה"ק שעיקר התיקון בזמנינו הוא לימוד וליבון התורה"ק בהתמדה באמת ובטהרה (עי' אוהב ישראל ד"ה ויקרא יעקב)⁹, ומ' ימי התענית של ימי השובבי"ם¹⁰ הם מ' פעמים כ"ד שעות, דהיינו תתק"ס, שהוא המספר של לוגין שיש במקוה (עי' פסחים קט: ובפי' רבינו הננאל שם), לרמז על הטהרה הנשפעת בימי השובבי"ם, ומאידך ארבעים הימים הללו היא כנגד המ' יום שהיה משה במרום לקבל את התורה, וגם כנגד המ' שנה של ר' עקיבא עד שהתחיל להשיג את התורה, שהוא היה היסוד של תורה שבעל פה.

וגם מרומז טהרת התורה בתיבת מתניתין"ן שהיא בגי' תתק"ס, לרמז על כך הטהרה שבתורה כמקוה, והמשנה הראשונה במשניות היא "מאימתי קוראים את שמע, בשעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם", שהוא ג"כ טהרת המקוה כמו שפירש"י שם דקאי על כהנים שנטמאו וטבלו, ומשנ"ה היא אותיות נשמ"ה כי לימוד המשנה הוא תיקון הנשמה.

ואע"פ שאנו בושים ומבוישים מהשי"ת עם מעשינו, אנו נלחמים באלו רגעים האחרונים, וכבר היו דברים מעולם שהמישים יום אחר שיצאו ממצרים שהיה גלות הדעת הכי גדול ששייך, כבר עמדו והשיגו את כל התורה כולה, והיינו שאמר הקב"ה למשה (שמות ג' יד) 'אהי"ה אשר אהי"ה', שכשאדם אומר אני רוצה להיות עם השי"ת, השי"ת אומר אני רוצה להיות עמו, ואם רק נרצה באמת לעבוד את ה' ונאמין שבכוהינו לנצח ולהצליח אנו יכולים אכן להצליח, וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות', והיה הוי"ה למלך על כל הארץ' - עד למטה בארץ בביאת גוא"צ בב"י.

והנה בשעות אלו אנו נכנסים לפרשיות שובבי"ם, שהם הפרשיות של יציאת מצרים, וכאשר שאל משה רבינו 'מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים', ענה לו הקב"ה 'דבר גדול יש לי על הוצאה זו, שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה', וכמו שנאמר 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה' (שמות ג' יב וברש"י), שעניין מתן תורה היה תכלית יציאת מצרים, שהוא גילוי אלוקות הכי גדול שהיה מעולם, שירד השי"ת כאן למטה ליתן לבניו אהוביו את התורה, כמ"ש 'וירד ה' על הר סיני' (שם יט ב).

אמנם אף במתן תורה לא ירד אלא על הר סיני ולא על הארץ ממש [ואף על ההר לא ירד ממש כמ"ש בגמ' (סוכה ה.) שלא ירד אלא למעלה מעשרה], אך לעתיד לבא ירד השי"ת עד למטה ממש, כמו שאמרנו בקבלת שבת 'לפני ה' כי בא לשפוט את הארץ', שלעתיד לבא יתגלה כבוד ה' עד למטה בארץ, שמעולם לא ירדה שכינה עד לשם.

והנה הגאולה כבר מוכנה ועומדת אחר כותלינו, שארון הברית כבר במקומו שבקודש בקדשים, כמ"ש בגמ' (יומא נג:) 'ארון במקומו נגנז', ועלינו רק להמשיך את הקב"ה למקומו כאן למטה⁷, ויתקיים בנו נבואת יעקב אבינו 'כי יבא שילה' שהוא מלך המשיח, ושיל"ה בגי' מש"ה (זוה"ק ח"א כא). לרמז שמושה הוא גם הגואל האחרון (עי' תיקו"ז סו.), וידוע מזה שכתב האוה"ח הק' (ריש פרשת תצוה) שמושה רבינו אינו רוצה לגאול אותנו עד שנלמוד ונעסוק בתורה שהוריד לנו⁸.

⁹ שאם לומד התורה כחכמה בעלמא הרי אינו זוכה לתורה, שרק ע"י יציאה מגלות מצרים - גלות הדעת, יכולים להשיג השגות התורה הפנימית והאמיתית, וכל זמן שהאדם מגושם ואינו מזוכך ומקושר להתורה, הגם שלומד, א"א שיכנס התורה האמיתית לתוכו.

¹⁰ עיין מש"כ האר"י הק' ב'שער רוח הקודש' דף י"ז עמוד ד', וב'שער היחודים' פרק ד' בענין שעיקר השובבי"ם הם מ' ימי התענית שמתענים בהם.

⁷ שזהו ענין בית המקדש בכללות, להוריד את השכינה לעולם הגשמי עד לארץ, ואיתא שלכן שמואל הנביא שבב על הקרקע במשכן שילה (עי' שמואל-א' ג ג), שמאחר שהיה גזירה עליו שיחרב, ביקש שמואל להמשיך את השכינה לארץ ולכן שבב על הארץ.

⁸ זו"ל: ולזה נתארך הגלות, כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצות אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה.

שב"ק פרשת ויגש - תשפ"ד

ליל שב"ק

'ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו, ויקרא הוציאו כל איש מעלי, ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו'.

לפני הכל נקדים ונאמר, שכאשר שהתחיל יהודה לספר גודל עגמת הנפש שיש ליעקב אביהם, ויוסף לא היה יכול למשוך עוד והחליט להתודע אל אחיו ולומר 'אני יוסף', היה התעוררות גדול של איחוד הי"ב שבטי י-ה, ויחוד גדול ונפלא הוא זה, כידוע שהי"ב שבטים הם י"ב צירופי הוי"ו"ת. וכתבו הספה"ק (בעל הטורים ועוד) אשר ויגש אליו יהודה ס"ת שו"ה, שהוא לשון איחוד, והוא גימ' (עה"כ) י"ב פעמים הוי"ה.

והיחוד הזה היה ממש כמו הכה"ג בקודש הקדשים ביום כיפור, וזהו 'ולא יכול יוסף להתאפק', שה'אני יוסף' נפרץ מתוכו מאלי ושהכינה דיברה מתוך גרונו של יוסף (מאור ושמש ד"ה עוד על פסוק הנ"ל), כמו שהשם המפורש היה 'יוצא מפי כהן גדול' מאלי, שהיתה השכינה מדברת מתוך גרונו (פע"ח שער יו"כ פ"ב). וזהו 'הוציאו כל איש מעלי', דוגמת מה שכתוב גבי הכה"ג ביוה"כ (ויקרא טו"ז) 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד', דהיינו שגם הכה"ג לא היה אז בבחי' אדם אלא כמלאך ממש¹¹, וכן אמר יוסף שכל מי שהוא עדיין 'איש' יצא, ונשארו שם רק הי"ב שבטי י-ה שהיו ממש כמלאכים, און ס'האט ארויס געפלאצט די 'אני יוסף', ונעשה יחוד נפלא. ואכן גם יהודה והשבטים כל הזמן הרגישו שאיזה דבר מתרחש כאן, ולא פשוט הוא כל זה, ויש במלך המצרי הזה רוח אלקים, אבל לא ידעו בדיוק מהו (עי' ב"ר צג:).

ואח"כ כשירד גם יעקב אבינו למצרים והתאחד עם יוסף היה היחוד גדול עוד יותר, שכל הי"ב שבטי י-ה התאחדו ויעקב אביהם עמהם.

***

אבל אז כשהגיע יעקב ליוסף, היה יכול לחשוב ולהיות שבור בנפשו, למה לא היתה לי האמונה האמיתית כל אותם השנים? כי בכ"ב השנים שיוסף נעדר מבית אביו היה יעקב אבינו מצטער על יוסף בצער נורא, וכתוב במדרש (תנחומא ד) שירד מעל המיטה והיה שוכב על גבי קרקע, ולא אבה להתנחם מכל בניו ובנותיו שקמו לנחמו, והרי דוקא לכן נסתלקה הימנו רוח הקודש ולא נודע לו היכן יוסף (זה"ק ח"א קפ:), כי אין רוח הקודש שורה אלא מתוך

¹¹ ז"ל המדרש (ויק"ר בא יב) על הפסוק 'ובל אדם לא יהיה באוהל מועד': אמר רבי אבהו, וכהן גדול לא אדם היה? אלא כההוא דאמר רבי פנחס, בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו היו פניו בוערות כלפידים עליו, הה"ד (מלאכי ב'ז) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת וגו' (כי מלאך ה' צבאות הוא!).

שמחה (שבת ל:), ואילו היה מאמין בה' כראוי ולא היה מתעצב כל כך היתה רוח הקודש שורה עליו, ואז היה יודע מה נעשה עם יוסף והיכן הוא.

ואדם כמונו היה תולש שערותיו מצער ותמה על עצמו היאך לא עמד בנסיון וכביכול לא האמין בבוראו כראוי, ואף כשביקשוהו להוריד את בנימין אמר (לעיל מב לה) 'לא ירד בני עמכם וכו'', וקראוהו אסון בדרך אשר תלכו בה, והורדתם את שיבתי ביגון שאולה', והלא היה לו הבטחה (לעיל כח טו) 'והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך', ומה יש לו לירא, ולמה לא התחזק באמונה, וכבר בזמן ההבטחה מציינו שאמר יעקב אבינו (שם פסוק כ) 'אם יהיה אלקים עמדי', שאני יודע שיהיו זמנים שלא אראה בהדיא שאלקים עמדי, ויעקב יכול היה לתמוה על עצמו איך יכול היה שלא להאמין ולבטוח בבורא כל עולמים עד הסוף, ובפרט שאילו היה עומד איתן באמונתו אז היה רואה ברוח קדשו שלא נטרף יוסף, ולא היה לו הצער הזה.

אלא שעל דברים כאלו כתיב (תהלים סו ה) 'נורא עלילה על בני אדם', שהקב"ה סיבב שכך צריך להיות, והקב"ה נטל ממנו האמונה כדי שיהיה לו הצער הזה, שהוצרך להיות לו הצער הזה כ"ב שנים כעונש כנגד אותם הכ"ב שנים שלא היה יעקב עם יצחק אביו ולא יכל לכבדו (רש"י לעיל לו לד), ואע"פ שיצחק שלחו לבית לבן ליקח אשה משם, לא היה צריך לשהות שם זמן ארוך כל כך, ולכן נענש עליהם. וכן סיבב זאת השי"ת כדי שיוסף ירד למצרים להכניס שם אלקות [כמ"ש 'שמני אלקים לאדון לכל מצרים' שפירש הרה"ק מרוזין ז"ע שהכניס אלקות לכל מצרים] כדי להכין את מצרים לביאת בני ישראל.

וכד תידוק תמצא שיצחק אבינו ידע על מכירת יוסף ושהורד מצרימה ולא טרוף טורף (רש"י לעיל לו לה), והצטער מאד על צערו של יעקב בנו, שהרי הוא ידע האמת, והוא לא היה בהחרם שעשו השבטים שלא יגידו לאביהם מה נעשה עם יוסף, וא"כ הנה יש ליעקב מוצא מסבך אבילותו, שאביו יוסף לא רצה גם יצחק במצרים ואפשר לרדת שמה ולפדותו. אך הקב"ה לא רצה שכך יהיה, ורצה שיתעלם הדבר מיעקב למשך כ"ב שנים, ולכן גם יצחק לא אמר ליעקב היכן הוא, ועשה יצחק חשבון שהיות והקב"ה אינו מודיע ליעקב [מכח מה שצירפו השבטים את השכינה בהחרם], גם הוא לא הגיד (ב"ר כד בא)¹².

¹² ואמנם איתא בספרים, שהתוקף שהיה ליוסף במצרים לעמוד בנסיונות ולעבור כל הקושיים ההם ע"י 'דמות דיוקנו של אביו' (רש"י לעיל לו יא מסוטה לו:), היה בצירוף קדושת יעקב ויצחק ששניהם יחד היו מעמידים אותו, ואחר שהיה יוסף י"ב שנה במצרים נפטר יצחק כמ"ש רש"י לעיל (לה כט), וכשנפטר יצחק

ולעמוד בנסיונות הקשים האלו ולעבור קושיים אלו.

***

והנה אף שלמדנו מיעקב אבינו ובניו השבטים הקדושים שכל הצרות והגלויות הרי הם לטובה, מ"מ יש הבדל גדול בין גלות מצרים שהם ירדו לתוכה לבין גלותינו אנו. אמת שהם הוצרכו לירד למצרים, ואמת שהוא המקום הכי גרוע שיש והיא שורש הקליפה ולכן נקראת 'ערות הארץ' (עי' של"ה בפרשתו ת"א אות כה), והוצרכו לירד לתוכה כדי לעורר שם בחי' 'שמני אלקים לאדון לכל מצרים', להכניס שם אלוקות ולהכין דרך לבני ישראל הבאים שם אחריהם בגלות להעלות משם הניצוצות הק'.

אבל לעתיד לבא 'לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים' (ירמ' טז יד), שהירידה למצרים וגלות מצרים לא תחשב לדבר גדול כ"כ, שאעפ"י שכל זה היה עבודה קשה מאד, 'אבער ס'קומט נישט צו, צו זיצען צוויי טויזענט יאר אין א גלות וואס אידן זעהן נישט קיין ברעקל אור', ונשתלחנו מעל שלחן אבינו, והולכים גולה אחר גולה, ואעפ"י כ"כ בתוך עומק החושך אנו מאמינים בה' ובמשיחו ועובדים את השי"ת מתוך אהבה, ומתענים על החורבן, ומאמינים שפעלנו על ידו שיתקרב הגאולה, אעפ"י שאין רואים כלל שמתרחש דבר מה, ורואים רק שהחושך מתגבר בכל יום ויום, אין מסתכלים ע"י הראי' הגשמי שלנו אלא ע"י הראי' הרוחני.

אמנם יש לנו ללמוד ממעשה דיעקב ובניו שלעתיד יתגלה לנו ונראה בעליל איך שבאמת לא היה חושך כלל, ואז נאמר 'אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה' (הושע ב ט), 'אישי הראשון' היינו בהדרגה שְׁקִינֵינו בתחילת הבריאה [קודם חטא אדה"ר] שאז היה לנו רק הראי' האמיתי, ועל זה אמר יוסף 'הוציאו כל איש, שמי שהוא בבחי' איש גשמי ורואה רק ראייה גשמית יצא מכאן, ויחדיו נשובה אל 'אישי הראשון', ונסתכל בראי' הרוחני, ונראה איך ש'לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים, וישמני לאב לפרעה' וגו' (בראשית מה ה) ו'אלקים חשבה לטובה' (שם נ), 'להחיות לכם לפליטה גדולה' (שם מה ג), שכל תלאותינו בגלות הוא כדי להכניס אלקות בעולם הגשמי ולהכנינו לתיקון השלם.

יעזור השי"ת שכן יהיה אי"ה בקרוב, שכמו שהיה אז איחוד הי"ב שבטי י-ה, שהם הי"ב הויו"ת העולים שי"ב, כן יהיה בקרוב איחוד

של הקב"ה איך מדותיו הם טובות ושלמות ומשלם שכר טוב ליראיו, וזהו מדת החסידים אשר יקרה להם טוב מתדבקים אל הקב"ה על הטובות והאמת שעשה עמהם, וזהו קריאת שמע שבו נזכר ייחוד מלכות שמים ואהבתו, וראוי היה לקרות ק"ש כאשר בא אליו יוסף אחר הצער הגדול אשר היה לו בעבורו, ועתה ראה אותו מלך היה אוהב את הקב"ה אשר עושה לו זה וקבל מלכותו ואהבתו ויראתו וזהו נכון למבין.

וידוע פירוש העולם (עי' שו"ת קול ארי' בפתיחה אות ז) עה"פ 'ויוסף ישית ידו על עיניך', דהנה יש ב' מיני ראייות, האחד כשהאדם מסתכל עם ה'פליישיגע אויגן' שלו, ורואה קושיים, שהכל הולך לרעתו וכלום לא הולך כדבעי, אבל יש ראי' אחרת לגמרי שהיא הראי' של הקב"ה, שהקב"ה מבין שצריך להיות כן, והסיבה למה צריך להיות כן, ושזה מביא רק טוב. ויעקב אבינו כל הכ"ב שנים ההם לא ראה האריך כל הפרשה הזה מביא לו טוב, אך כשהגיע ליוסף השיג שכל זה היה לתכלית שיהיה ליעקב הצער הזה כ"ב שנים דוקא, ושיגיע יוסף להיות מלך במצרים ולהכניס שם אלקות, וזה הבין כשפגש את יוסף. וזהו 'ויוסף ישית ידו על עיניך', שכיסה את עיניו הגשמיים שלא יסתכל ע"י הראי' שרואה בעיני גשמי, רק להסתכל ע"י הראי' של השי"ת שהכל היה לתכלית ולטובה.

וזהו מה שקרא אז קרי"ש כמ"ש רש"י (טו כט), שכן עושים בקרי"ש שמכסים את העינים הגשמיים, ומסתכלים על הכל בראי' רוחנית. ואכן כשהגיע יעקב אבינו למצרים וראה את יוסף בקדושתו, נתמלא אהבה להשי"ת, והבין שכל מידותיו הם טובות ושלמות ואין רע יורד מן השמים¹³, ולכן קרא קרי"ש וכסה את עיניו הגשמיים שאין להסתכל רק ע"י ראי' של השי"ת שאז מבינים שהכל לטובה.

וכן אנחנו בגלותנו אין רואים כלום, ואף צמנו היום (בעשרה בטבת), ובמחשבתו של האדם שייך שיחשוב לעצמו מה נפקא מינה 'יא געפאסט נישט געפאסט, ס'גייט זיך ממיילא גארנישט רוקען', אבל למעשה איננו מקשים קושיות כאלו, ומי שמקשה קושיות אומרים לו 'שייגעץ ארויס!', והוא משום שבאמת אנו מאמינים שפעלנו למעלה גדולות ונפלאות ע"י התענית שהשתתפנו בצער השכינה, 'און זאכען האבן זיך גערוקט, אוי האט זיך עס גערוקט!'.¹⁴

וכמו אז כשהיו בתוך עומק הקושיים הכי גדולים ולא ראו שום דרך לצאת, מרגע לרגע 'האט געגעבן א פלאץ ארויס דעם 'אני יוסף', כן יהיה אי"ה לעתיד לבא בקרוב, שכל החשכות והקושיים מרגע לרגע יתהפכו ונראה איך שלא היה חושך כלל ואך טוב ואור היה טמון מאחורי הדברים, והקב"ה יתגלה עלינו ויאמר 'אני ה'.' ועד אז צריכים לחזק את עצמינו שזהו רצון ה' שנהיה בחושך כזה

בראש השנה (עי' ר"ה י:.) וניטל מיוסף ה'רוקען ביין' הזה, כבר הוצרך לצאת משם ולעלות לגדולה [שגם זה היה בראש השנה (שם)].

¹³ כידוע דברי המהר"ל [שצדיקים 'האבן געקאכט' בפירושו זה] בביאור דברי רש"י למה יעקב קרא את שמע כשהגיע אליו יוסף, שכאשר נתמלא אהבה ליוסף בנו אחר שלא ראהו כ"ב שנים מסר את האהבה גדולה הזה להשי"ת, וז"ל בגור אריה בא"ד: לפי שכאשר בא יעקב וראה את יוסף בנו מלך, בא בלבו אהבתו ויראתו

כל ששים ריבוא נשמת ישראל, וכידוע שכל אחד ואחד מישראל יש לו חלק במלכות בית דוד כמו"ש בספד"ק על מה שאנו אומרים 'את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח' שצמ"ח גי' חל"ק, שכל אחד ואחד צריך לתקן חלקו הפרטי במלכות בית דוד ובמשיח בן דוד, וכן גם במשיח בן יוסף, ואז ישפוך ה' את רוחו עלינו, ונשמע את ה'אני יוסף', שיאיר לנו כל החושך והקושיים, ויתורצו כל הקשיות, ויוריד ה' עלינו רוח טהרה ממרום בבגצב"א.

צוויטע תורה

ידועים דברי קדשו של הזרע קודש, 'יעדע יוד מוז קענען די דריי קליינע שטיקלעך זרע קודש די וואך וועגן תפילה'¹⁴, ובעיקר מה שכתב על 'בי אדוני', שאחד מהעיקרים הגדולים בתפילה לידע שהשי"ת שורה בתוך האדם ומתפלל עמו, ולהאמין שכן הוא. והבעל שם טוב הק' אמר, **שכשהוא אינו מתפלל והקב"ה מתפלל בו** [דהיינו שלבו בוער כאש להבה באיתערותא דלעילא], **אז יודע שהתחיל להתפלל**, וכל זמן שהוא עצמו מתפלל [שהוא מעורר את עצמו וכי'] עדיין לא נקרא שמתפלל.

וכן פירשו הספד"ק הפסוק (תהלים פד ה) 'אשרי יושבי ביתך', ולא כתיב 'יושבי בביתך' והיינו שהאדם בעצמו הוא הבית להשי"ת, ובית המקדש הזה אינו יכול להחרב, כי הגויים יכולים לשלוט על העצים והאבנים, אבל ליבם של ישראל בוער להשי"ת תמיד והוא משכן להשי"ת גם בעת הגלות, וכענין הפסוק (שה"ש ח ז) 'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה'.

ומשום זה אנו אומרים אח"כ את הפסוק (שם קמד טו) 'אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו', **שבפסוק זה מרומז ב' אנשים**

¹⁴ זל"ק: ויגש אליו יהודה, הנה התוה"ק למדה אותנו דרך איך לבוא להתפלל לפניו ית"ש לבל יפול לב האדם עליו ולומר איך אשא פני לעמוד להתפלל לפניו ית"ש ואני איני ראוי במעשי לזה, בפרט אם יזכור חטאיו שחטא לפניו ית"ש, נותנת כאן התורה עצה להאדם להשיב אל לבו ג' אופנים שע"י ג' אלו יהיה ערב ללבו לגשת אל הקודש.

האחד, ישוב אל לבו, אמת שמפאת עצמי ומעשי אני הבל וריק, אבל אבוא לפניו ית"ש בזכות אבותינו אברהם יצחק ויעקב כיון שאני אחוז בקדושתם, כי 'יעקב חבל נחלתו' (דברים לב ט), ומי שאוחז בחבל למטה מנענע החבל למעלה, אף שהוא ארוך הרבה מאוד וזה האוחז רחוק הרבה מראש החבל עב"ז ע"י אחיזתו מנענע למעלה, ולכן אף שאמת שאני בבחינה התחתונה מאוד, מכל מקום כיון שאני בכלל בני ישראל יש לי כח לעורר ע"י תפילתי כל העולמות ויעשה לי ית"ש בקשתי ויקבל יתברך נחת רוח מתפילתי.

אופן הב', שיתן אל לבו יש בקרבי חלק אלקי ממעל, כי נתן בי ית"ש

שמעשי ידם אי אפשר ליחרב, והם משה ודוד, שככ"ה גי' מש"ה (תיקו"ז קיב), שמושה רבינו עשה המשכן, והוא עשאו מקרשיו של יעקב אבינו [כדכתיב בפרשתינו (מו א) שהלך לבאר שבע לפני ירידתו למצרים, ומשם הביא את הארזים שנמטע אברהם אבינו לצורך המשכן ונטלם עמו למצרים כידוע (כ"ר צד ד)], ונמצא דהמשכן הוא מעשי ידיהם של יעקב אבינו ומשה רבינו. ואיתא בגמ' (יומא עב). שהעצי שטים עומדים לעד ולעולמי עולמים, ובמסכת סוטה (ט). נאמר שכל המשכן על קרשיו וקרסיו ועמודיו ואדניו היו מונחים בשלמותם מתחת לביהמ"ק במחילות, ונמצא שלא שלטו הגויים להחרב את מעשי ידיהם.

ואח"כ (תהלים קמא א) כתיב 'תהלה לדוד', שגם דוד המלך אי אפשר **שמעשי ידיו יחרבו**, כמו"ש בגמ' (שם) שמושה ודוד לא שלטו שונאים במעשי ידיהם, ולכן לא בנה דוד את הביהמ"ק שהרי הוצרך ליחרב (מדרש תהלים סב ד). והענין הוא שהיה בידם כח להמשיך אלקות אף לתוך דומם עד כדי כך שבלתי אפשר להחריבו.

והיות שמושה כן בנה את המשכן על כן נשאר המשכן לה' בלבו של אדם, והאדם בעצמו הוא משכן להשי"ת, והוא 'אשרי יושבי ביתך', וזהו 'בי אדוני' שהקב"ה הוא בתוך האדם.

והנה מזמור זה נקרא מזמור הפרנסה, וקצת פלא הוא למה דוקא מזמור זה היא מזמור הפרנסה בשביל פסוק 'פותח את ידך' שכתוב בו שהקב"ה משפיע פרנסה לכל בריותיו, והוא יש עוד הרבה מזמורים שכתוב בהם ענין זה. אבל הענין הוא, שהקב"ה מצמצם את עצמו לתוך האדם ושוכן בתוכו כנ"ל, אבל אם האדם צריך שפע גשמי, על זה כתוב (פסחים קיה). 'קשין מזונותיו של אדם', שאכן ברא הקב"ה את עולמו להטיב לברואיו, אבל להפוך

נשמת חיים חלק אלקי, ואבוא בתפילתי לדבק החלק אל מקור שורשו, וכיון שיש בי חלק חשוב מאוד כזה בזה אני כדאי לבוא להתפלל לפניו ית"ש, כי החלק אלקי יתפלל לפניו יתברך שמו, כמו שאנו רואין בכל תיבה ותיבה מצטרפין כמה אותיות וכל אות ממוצא אחר ממוצאות הפה ומצטרפין אלו האותיות כרגע אחד, ומי הוא העושה להצטרף כן ומי הוא המצרפן רק כי זה כח החלק הזה שיש בקרב האדם.

אופן ג' יתן האדם אל לבו, הנה אחז"ל (ברכות ז). מנין שהקב"ה מתפלל בו, וזהו ע"ד שאחז"ל במשה (זוה"ק ח"ג רלב). שכינה מדברת מתוך גרונו תמיד, **כן כביכול ית"ש מתלבש בפה האדם לפעמים והקב"ה מתפלל, ולכן יאמר האדם האמת שאין אני כדאי להתפלל מצד עצמי כנ"ל, מ"מ הקב"ה ברחמיו וברוב חסדיו כשיראה שאי אפשר לי מצדי להתפלל אליו כביכול יתלבש כנ"ל, והקב"ה בעצמו כביכול יתפלל עמי ויהיה עם פי בעת הטיפי ודיבורי בתפילתי**. וע"ש המשך דבריו בביאור הפסוקים עפ"ז.

הזהה ה'והנורא', נשאר שם על התורה ועל העבודה, הגם שהוא בא מפני העגל החולה שלו וכדו', אבל שכח מהכל וישב שם שקוע בעבודת השי"ת, עד כדי כך שאחר כמה ימים הוצרכו להזכירו שיש לו אשה ובנים הממתנינים לו. וזה אכן 'מופת' אמיתי.

מסופר שפעם אחר היה אצלו אדם שגם לא היה 'בר הכי', וכשראה שהעולם צפופים סביבו לראות העבודה שלו, נכנס גם הוא וראה את עבודתו, אמר שהוא רואה שהוא עובד עבודה קשה מאוד, אבל מאחר שהעניות במקומות אלו הוא גדול מאד, והפדיונות הם קטנים וזעומים, לדעתו אינו כדאי לעבוד בקושי כ"כ עבור כמה שמשלמים לו על זה... כן היה אצל הגאליציאנע' צדיקים.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל.

של"ס

'ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו'. וברש"י: 'על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחרב'.

וצריך להבין מה ענין הבתי מקדש לכאן, כשהתאחדו השבטים זה בזה ויוסף נתגלה בפני אחיו.

ועל הפסוק (מה כב) 'ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חליפות שמלות', דרשו חז"ל (מגילה טז ע"א וע"ב) 'אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל בו?', שהרי כל הקנאה שהיה להשבטים על יוסף היה מפני שאביהם אהב אותו יותר ועשה לו כתונת פסים, ואיך כאן הוא נותן לבנימין יותר משאר אחיו? אלא שרמזו כאן על מרדכי שעתיד לצאת מבנימין בחמש לבושי מלכות, כמ"ש (אסתר ח טו) 'ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה וגו'', וצריך להבין ג"כ מה ענינו של מרדכי לכאן.

***

והנה המחלוקת כאן בין השבטים ליוסף לא היתה רק אם יוסף כן יהיה מלך, 'יא מלך נישט מלך', 'יעדער חלום'ט צו זיין א מלך, און וואס מ'טראכט בייטאג חלום'ט מען ביינאכט'¹⁶... אלא המחלוקת כאן היתה על ירבעם, שהוא היה מזרע יוסף.

דהנה עד ירבעם בן נבט היה רק מלכות אחת בישראל שהיא מלכות בית דוד, ובימי שלמה המלך היה כל טוב וטוב וכלל ישראל היו ברום המעלות (מלכים-א ה), ונקרא מלך שהשלום שלו, והוא היה הדור הט"ו מאברהם אבינו, לרמז שהיה הסיירה

¹⁶ עיין ברש"י בדברי הימים (ב, ל"ד ג, בד"ה 'והוא עודנו נער') 'והוא נער את בני בלהה ויבא יוסף את דבתם רעה, ואין תימה בדבר [היות והיה רק נער בן שבע עשרה], אבל אם היה בן שלשים שנה לא היה עושה'.

את הרוחניות של הקב"ה לגשמייות של האדם זה קשה מאד, אבל כשאומר שצריך אותם בכדי שיהיה לו כח לעבוד אותו בתורה ותפלה, [או בשביל העלאת הניצוצות], אז אכן נשפע כל טוב וטוב. וזה מיוחד בפסוק 'ומשביע לכל חי רצון', שרצון הבורא ב"ה¹⁵ הוא דבר גבוה מאד שאין יכולים להשיגו כלל, אבל כשאומרים שרוצים לעשות רצונו אז משפיע כל טוב.

ולכן יש חידוש גדול כשאנו מתענים ומפקירים את עצמנו, שאף מה שבעצם צריך לאכול כדי שיהיה לנו כח לעבודת השי"ת, גם זה היהודי מוכן להפקיר להתענות על צער השכינה, וזהו קירוב הגאולה הכי גדול, ואע"פ שאין רואים כלום באמת פעל גדולות, צריכים להאמין שעבודתנו עשה רושם, וברור שכל עבודה של איש יהודי בקירוב הגאולה הרי היא פועלת בשמים שאכן יהיה בנין בהשראת השכינה בגלוי.

וידועים דברי החתם סופר הנפלאים (תורת משה דרוש לו' אדר) על גודל החומר של עשרה בטבת שאילו היה חל בשבת היו מתענים (ע"י ב"י או"ח סי' תקנבשם האבודרהם), ולכאורה אינו מובן, שהרי בעשרה בטבת התחיל רק המצור, וב' שנים ומחצה סבבו האויבים את העיר עד החורבן, ולכאורה העיקר הוא החורבן עצמו, ובט' באב אין מתענים בשבת אלא נדחה ליום א'. אלא מפרש שבעשרה בטבת דנו למעלה אם יהיה החורבן או לא, וכן בזמנינו דנים ביום הזה על הגאולה, ומאחר שהיא תענית על העתיד שלא יהיה חורבן בשנה זאת הרי היא דוחה שבת, כדי שנפעל בשמים לגאלינו בקרוב, 'און דער אייבערשטער זאל העלפן מ'זאל מיר שוין ארויס קריכן פון דא'.

דריטע תורה

בשב"ק [י"א טבת] חל היארצייט של ה'עטרת ישועה' מדזיקוב. הוא היה יכול ליכנס לשחרית עם רמב"ם וללמוד כל עת התפילה, כדי שייסברו שאינו מתפלל ויתמהו עליו, כדרך ראפשיץ ודזיקוב שלא היו רוצים שצדקתם תראה בחוץ, אבל גילו שבאמת התפלל באשמורת הבקר ביער. ויש הסכמה מגאון ישראל רבי יוסף שאול נתנוון זצ"ל בעל ה'שואל ומשיב' על קונטרס שהדפיס העטרת ישועה בהיותו בחור, וכתב שם שבחים גדולים על עומק פלפולו.

השבוע גם היה היארצייט של הרה"ק משינאווא זי"ע. ה'קדושת ציון' היה רגיל לבאר מהו מופת אמיתי, שאצל דודו הרה"ק משינאווא בא פעם אדם פשוט שלא היה 'בר הכי' כלל, וכידוע היה להרה"ק משינאווא תנועה נפלאה על 'והנורא', וכשמוע איש

¹⁵ עיין שם בפי' הרוקח, והספורנו ועוד המפרשים כן את המילה 'רצון' שהוא קאי על רצונו של מקום, וע"ע באוהב ישראל פר' שמיני, ד"ה 'זאת החיה אשר תאכלו', וב'תורת אמת' להרה"ק מלובלין זי"ע 'שמחת תורה שנת תרמ"ז' ד"ה כל עת, ועוד רבות.

באשלמותא כהלבנה שביום הט"ו לחודש היא מלאה בשלמות (זה"ק ח"ב פה), וכל העולם כולו יהודים ואינם יהודים באו לביהמ"ק ולשמוע חכמת שלמה (מלכים א' -).

ואחר מ' שנה של מלכות שלמה, בא אחי' השילוני והכתיר את ירבעם למלך, שהוא יהיה מלך על עשרת השבטים, ורחבעם [בן שלמה] יהיה מלך על יהודה ובנימין (שם קאפי' יא-ב). והתכלית היה שיבאו כולם לביהמ"ק כולם כאחד ויחד יעבדו את השי"ת, אלא שרחבעם יהיה מלך על יהודה ובנימין וירבעם על שאר עשרת השבטים. אבל ירבעם עשה חשבון לעצמו, שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד, ואם יעלו לרגל יראו שרחבעם בן שלמה יושב והוא עומד ויאמרו 'האי מלכא והאי לאו מלכא' (עי' סנהדרין קא), ולכן מפני כבודו הלך ועשה בית המקדש לעצמו בשומרון, וצוה לכולם שיבאו שם לרגל ועשה שם ימים טובים וקרבתות שבדה מלבדו, ולא הניח להם לילך לביהמ"ק בירושלים (מלכים שם). ודבר פלא הוא מה היה חשבוננו בדיוק, שהרי היה קדוש אלקי וגאון עולם, 'פון די גרעסטע וואס כלל ישראל האט פארמאגט (עי' סנהדרין קב), נאר די כבוד האט אים פארדרייט, וכמו שהאריכו קצת חז"ל בירושלמי (ריש ע"ז), אבל עדיין אינו מובן בדיוק מה היה שם.

ולכן רצו השבטים לאבד את יוסף, כדי שלא תהיה כל פרשת ירבעם וגלות אשור וחרבן בית המקדש שבעקבותיו. אבל השי"ת לא הניח להם לגמור מלאכתם, שרצון השי"ת היה שכן יהיה ירבעם, והיא מנסתרות דרכי ה' למה הוצרך להיות כן אבל כך היה רצונו ית'.

ולמעשה זה מלמד אותנו, דהנה האדם עושה כל מיני חשבונות לעצמו שבעצם אני מוכן לעבוד את השי"ת בכל כוחי, אלא שזה מפריע לי וזה מפריע לי וכו' וכו', ואילו היה השי"ת נותן לי כך וכך, אז הייתי עובדו ממש באופן נפלא, ורק צריך שכמה מעניניו יהיו יותר מסודרים, ואז הכל מתקן, אבל האמת אינו כן, אלא שהקב"ה עשה מצב כזה בדיוק מפני שרוצה שתעבוד אותו באופן זה, ואי אפשר לשנותו. וכן היה אצל השבטי י-ה, שהם רצו למנוע שיוסף לא יהיה מלך ושלא יצא ממנו ירבעם שימלוך על עשרת השבטים, ובאמת השבטים בעצמם גרמו לו שאכן יהיה מלך, שהרי כל החלומות הולכין אחר הפתרון (ברכות נה:), והם עצמם פתרו את החלומות של יוסף ואמרו 'המלוך תמלוך עלינו וכו'', ואילו לא התייחסו עליהם והיה אומרים לו 'שלאף ווייניגער און חלום נישט אזוי פיל', לא בהכרח שהיה מולך עליהם (עי' זה"ק ח"א קפג), אלא שזה היה רצון השי"ת שכן יתנהג כלל ישראל, עם יוסף ועם ירבעם.

***

ועתה בריש פרשתן הגיע העת שהשבטים נכנעו והבינו שאי אפשר להלחם נגד גזירת השי"ת, ואם הקב"ה רוצה שירבעם ימלוך ויעצור את עם ישראל מלעלות לרגל הרי שכן יהיה.

וליוסף אף היתה עבודה עילאה בכל ענין ירבעם, ולא רק לא להתנגד לגזירת השי"ת, אלא היה לו מהלך מה רצון השי"ת מאיתנו אחר שירבעם הושיב שומרים בדרכים ולא הניח לעלות לביהמ"ק, כי אף שירבעם מנע מהיהודים לעלות לבית המקדש הרי בית המקדש יכול להיות בכל מקום, וכפי שיבואר.

דהנה כאשר אמר יוסף 'אני יוסף אחיכם' ובכה על צוארם נתאחדו הי"ב שבטי י-ה, והוא יחוד נפלא של הי"ב צירופי הוי"ה כידוע, וכדברי המאור ושמש (ד"ה עוד על פסוק הנ"ל) שהבאנו ליל שבת על דברי יוסף 'הוציאו כל איש מעליו', שהיה כמו עבודת כה"ג ביו"כ דכתיב בו (ויקרא טו יז) 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד', שנתעלו להיות ממש כמלאכים. וזהו 'ולא יכול יוסף להתאפק', שה'אני יוסף' יצא מפיו מאליו שהיה השכינה מדברת מתוך גרונו, כמו שהיה אצל הכה"ג שהיה השם המפורש 'יוצא מפי כה"ג' (יומא סו:). מאליו (פע"ח שער יו"כ פ"ב), שכל עבודתו של הכה"ג ביו"ה ק לא היה בגדר אנושי כלל, שהיה צריך לאחוז את הכף שבה הקטורת בראש אצבעותיו, ויש אומרים בשינוי, ומעלה באגודלו עד שמגעת לבין אצילי דיו, וחוזר ומחזירה לתוך חפניו, ולכן נקראת 'עבודה קשה שבמקדש' (יומא מט:), שאין ביכולת אדם רגיל לעשותו, הרי שלא היה אדם כלל, והקב"ה עשה הכל עמו, וזה מה שאמר יהודה 'בי אדוני', שהשי"ת שורה בתוך האדם [כמבואר ליל שבת את דברי הזרע קודש].

וגם כאן התאחדו הי"ב שבטי ק-ה, והיה יחוד נפלא כמו בבית קודש הקדשים, ובראש התאחדות השבטים עמדו יוסף ויהודה שהוא סוד 'יחוד יסוד ומלכות', והיא איחוד משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, וכעין היחוד שיהיה לעתיד לבא, כמו שקרינו בהפטרה שאפרים ויהודה יתאחדו והיו לאחדים.

וזהו שהראה להם שהוא מהול, והקשו כולם שהרי כל מצרים היו מהולים (עי' ברש"י מא נה), אלא שהראה להם שקדושת היסוד של יוסף 'האט ארויס געפלאצט', ונעשה יחוד יסוד ומלכות באופן נפלא בתוך עוצם טומאת ערות מצרים, ואיתא בספה"ק שיהודה הבין שמה שמתרחש כאן היא 'העכערע זאך', ולכן דיבר אל מלך מצרי ואמר לו 'בי אדוני', ואף בתוך בית פרעה עורר יהודים נפלאים, אלא ודאי שהרגיש 'אז עפעס דרייט זיך דא, און עפעס שטעלט זיך דא צאם, ער האט נאר נישט געוויסט וואס, און ס'האט טאקע ארויס געפלאצט די 'אני יוסף'."

***

וזה פשר הדבר שיוסף ובנימין בכו על הבתי מקדש. דהנה האדם בא לעולם הזה לעשות רצון השי"ת, ולכל אחד יש תפקיד מיוחד מה הקב"ה רוצה ממנו, אלא שאין האדם יודע מהו תפקידו, ואילו היינו יודעים בפירוש למה בא לעולם ומה רוצה השי"ת ממנו אז היה הכל בנקל יותר, אלא שאין השי"ת עושה כן. ודומה הוא לבעה"ב שלקח פועל חדש, ואינו אומר לו מה צריך לעשות, הנה לאחר שבועיים או שלש יתחיל הפועל לעשות מה שעולה ברוחו,

ולפעמים יעשה מעשי הבל ושמות, שהרי לא פירש לו הבעה"ב מהו תפקידו, וכן אנחנו מוצאים את עצמינו במצב כזה, שאין אנו יודעים מהו רצון השי"ת.

ומתחילה כשהיה הבית המקדש על תלו, והיה 'א לעכטיגע ברענעדיגע בית המקדש', כלילת יופי (איכה ב טו), וכל אחד מישראל היה בא לשם וראו שם גילוי שכינה, ידעו מה השי"ת רוצה מהם, והביהמ"ק היה שופע על כל הבא לשם חכמה ודעת קדושה, והיו ישראל פועלים נאמנים וטובים בבהירת הדעת, והיה הקשר בין ישראל לאביהם שבשמים באופן נפלא, ופתאום בא ירבעם ומנע מעשרת השבטים לעלות לביהמ"ק, וכולם תמהו מה רוצה השי"ת מעמנו עכשיו, הרי במקדש היינו יכולים להתדבק עמו כראוי, ומהו רצונו עכשיו. וכבר ביארנו שזה רצו השבטים למנוע ולכן חשבו לאבד את יוסף, ולכן גם יוסף בכה עכשיו על זה, שעתידים הבתי מקדש ליחרב, ובלי ביהמ"ק קשה מאד להתדבק להשי"ת, אבל אמר לאחיו שצריכים להכניע ראש לגזירת השי"ת, שהרי ראינו כבר שאין ביכולתנו לשנות את זה, שזהו רצון השי"ת וכך יהיה, שהרי רואים אתם שרציתם לאבד אותי בכל מיני תחבולות, ואעפ"כ 'אני יוסף', 'איך בין דא', שאין יכולים לשנות את רצון השי"ת.

ולא עוד אלא שיוסף הצדיק עוד הוסיף להמציא כאן עצה ומהלך איך שגם שלא במקדש יכולים לעשות רצון השי"ת כדבעי ולפעול יחודים נפלאים ולהיות ממש בבחי' קה"ק ביו"כ. שיוסף הראה להם בחוש שגם בתוך בית פרעה ראש הקליפה שהוא המקום הכי מנוול ששייך, אפשר ליחוד יחודים ולעבוד את ה' יתברך בדרגות נפלאות ולפעול שיהיה ממש כקודש הקדשים, וא"כ הרי אין לנו להתאיאש אף אם אנו רואים שהקב"ה רוצה שירבעם כן יצא מחלצו של יוסף וימנע את ישראל מלעלות לרגל, שהרי אפשר להביא את בחי' בית המקדש לכל מקום. וזו אכן היתה עבודת עשרת השבטים שלא יכלו לילך לביהמ"ק, שהתאחדו עם שאר ישראל שאכן זכו להיות בביהמ"ק, ע"י השתוקקותם לעלות לביהמ"ק ונחשב להם כמו בהיותם במקדש.

ומשום זה היה היחוד בין השבטי קה בבית פרעה דוקא, מקום שורש הקליפה, ונתחדש ענין של 'בי אדוני', שהשי"ת שוכן בתוך האדם עצמו, שהרי הוא חלק אלקי ממועל, ובעצם הרי מלא כל הארץ כבודו (ישעי' 61) ולית אתר פנוי מיני' (תיקו"ז: א), וגם כשאנים בבית המקדש, וכשאנו נמצאים ג"כ בערות הארץ יכולים להתאחד הס' ריבוא נשמת ישראל. וזה שאמר להם יוסף, אני יודע את כל החשבון שלכם, וגם אני עובד על זה, אלא שלימד אותנו יסוד נחוץ מאד, שאין תפקידנו לחבל תחבולות לשנות את גזירת השי"ת, אלא להתאחד ולעשות מהלך שגם מקומינו - כשאנינו נמצאים במקדש, יהיה ג"כ קדוש בקדושת המקדש. ועל כן אמר 'הוציאו כל איש מעלי', שמי שהוא עדיין 'איש', שרצונו על צרכי עצמו ועובד את השי"ת בחשבונות עצמיים, אין כאן מקומו, והעבודה היא רק להתבטל לרצון השי"ת ולעבדו באופן שהוא

סיכב.

ולכן לאחר שבכה יוסף עם אחיו על מקדש הראשון שיחרב מחמת הפירוד שעשה ירבעם, הוסיף על זה כשנתן לבנימין 'חמש חליפות שמלות', וכמ"ש בגמ' במגילה הנ"ל שהוא מרמז על מרדכי הצדיק, היינו שיוסף אמר להם שהרי יבא מרדכי הצדיק, והוא יעשה כמו שאנו עושים היום כאן, שנתאחדנו כאן כל השבטי י-ה בלי פרוד ומחלוקת וע"י זה המשכנו קדושת המקדש ויחודים נפלאים שלא במקום המקדש כלל, וכן יעשה מרדכי הצדיק שיאחד את כלל ישראל, כמ"ש (אסתר ד טו) 'לך כנוס את כל היהודים', ועשו 'קימו וקיבלו', והתאחדו יחד לבנות את בית שני. ולכן קדושה ראשונה שקידש יהושע קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא, אבל קדושה שני' שקידש עזרא הסופר קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא (נדה כו: רמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ה), כי מקדש הראשון נחרב מפני שהיה פירוד בכלל ישראל ועין יהודה ועין יוסף היו שתי מלכויות תחת שני מלכים, והתחלת בנין בית המקדש השני היה ע"י מרדכי הצדיק, שאיחד את כלל ישראל, והוכיח שאפשר להמשיך יהודים אף בארץ מדי ופרס, וקדושה זו לעולם אינה בטלה.

וענין זה למדנו מכאן, שאפילו לאחר החורבן הכל ממשך הלאה, ואין אנו מתייאשים ואומרים שכיון שנבוכדנצר וטיטוס מונעים מאיתנו לעלות לבית המקדש הרי אבדה תקותינו, אלא אנו אומרים סדר הקרבנות בכל יום, וזה נחשב לנו כאילו היינו ממש במקדש והקרבת הקרבנות, ועדיין מיכאל השר הגדול מקריב הקרבנות למעלה, והקב"ה מקבל נחת רוח באופן כזה יותר מבוטל שהכל מאיר ונהיר, דאל"כ כבר היינו נגאלים, אלא שלסיבה הוא מניח אותנו כאן בחושך כי פועל נחת רוח בשמיא יותר.

***

והנה עבודת היחודים הנפלאה של הכה"ג ביום הכיפורים היה על ידי התאחדות כל ישראל עמו, שכאשר התאחדו והצטרפו כולם תחת הכה"ג לנקודה אחת, ע"י הגיעו לתשובה באמת ולרצון באמת, וכך נכנס הכה"ג להתאחד עם השי"ת ע"י עבודת הקטורת [שקטורת היא ענין יחוד, שהרי 'קטר' בארמית הוא 'קשר', וידוע שכשיש ריח יש זיווג, ואכ"מ].

והנה כלל ישראל אינו יכול להתאחד אם לכל אחד יש בקשות אחרות, שכשזה בא לבקש על ממונו וזה בא לבקש על כבודו וכו' וכו' אז יש פירוד בין מולם, אבל כשכולנו מבקשים רק על רצון השי"ת האמיתי אז מתאחדים כולנו לנקודה אחת. ולכן כשנכנס הכה"ג לקה"ק לא התפלל שם כלום, ששם היה רק דביקות וביטול לרצון השי"ת, וכל אדם לא יהיה באהל מועד, ורק ביציאתו משם התפלל תפלה קצרה על צרכי כלל ישראל (ויצא נג), שאכן צריכים לבקש על צרכינו כדי להמשיך בעבודת הקודש, אבל העיקר צריך להיות הכונה על רצון ה' בטהרתו, ורק באופן כזה יכולים כלל ישראל להתאחד.

למי שהוא במקום סכנה ואינו יכול להתפלל שמו"ע הוא 'צרכי עמך ישראל מרובים ודעתם קצרה' (ברכות כט), שדעתנו קצרה מאד מלהשיג בחי' רצונו יתברך שמו, אבל זה חפצינו בעצם וע"ז אנו מתפללים.

וזהו 'ירוץ עבדך כמו איל', כמו"ש (שם מבב) 'כאיל תערוג על אפיקי מים', שאמרו חז"ל (וזה"ק ח"ג רמט). על האיילה, שכשהעולם צריך לגשמים היא עומדת להתפלל, והיא מסיחה דעתה מכל צרכי הפרטיים ומתפללת שירדו הגשמים, וכן אנחנו צריכים להסיר דעת מכל עסקינו וצרכינו הפרטיים, ולהתאחד עם כלל ישראל בכך שנבטל כל רצונו אל רצון השי"ת, ולהתפלל רק על 'רצונך', ולומר לו שרצונו לעשות רצונך, ולבקש שימשוך אותנו אל רצונו באמת, ושלא נאמר 'בעצם אני רוצה לעבוד את ה' רק שאני צריך כזאת וכזאת לפני כן', אלא נעבדהו בלבב וברצון שלם ועי"ז 'ערב לו ידידותך מנופת צוף וכל טעם'.

והנה רצו"ן גי' מש"ה, שהוא גם הגואל האחרון כידוע (עי' תיקו"ז תי"יח לו), כי ע"י שמגיעים לדרגת הרצון השלם ורוצים לעשות רק את רצון השי"ת הרי יש כאן יחוד נפלא כמו שהיה בהתאחדות השבטים, יחוד בין משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, וגם משה רבינו עמהם יבא ויגאלנו, ואנחנו מתפללים שאכן כבר יהיה בנין המקדש בפועל, שאז יהיה גילוי השכינה כדבעי.

והנה כולנו צמנו בעשרה בטבת, וכל ישראל התאחדו לנקודה אחת - שכבר אנו רוצים שיהיה הבנין על תלו, וכתב החת"ס שביום הזה דנים למעלה על הגאולה, ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שכמו שהיה אז ש'לא יכול יוסף להתאפק', כן יהיה שמרגע לרגע לא נוכל עוד לשהות כאן וישפוך ה' את רוחו עלינו.

יעזור השי"ת שבזכות יחוד הי"ב שבטי י-ה נזכה לעבוד את השי"ת בשמחה, ויפתחו צינורות הלב וצינורות המח, עד שיוירד השי"ת עלינו רוח טהרה ממרום, בבגצב"א

והנה רצונו ית' הוא דבר גבוה מאד מאד, ואין אנו יכולים להשיגו, ואף לדבר ממנו, שהוא בבחי' 'כל מוחא לא סביל דא', אבל בחינת רצון ה' היה בבית המקדש, כמו שכתוב בתורה גבי עבודת הקרבנות (ויקרא אג) 'לרצונו'. ויוסף הצדיק לימד אותנו שאת היחוד הזה אנו ממשיכים גם שלא במקום המקדש אם כך הוא רצון השי"ת שנעבוד אותו באופן זה, ואנו יכולים וצריכים להמשיך את היחוד הנפלא שהיה בביהמ"ק ובזמן התאחדות י"ב השבטים, ולגמור אותו לגמרי כדי שיהיה היחוד הגדול במהרה בימינו, וזה אנו עושים כשאנחנו עובדים אותו ית' בתכלית אחד רק כדי לעשות רצונו בלבב שלם.

וזה ענין מה שאנו אומרים בכל יום לפני פסוקי דזמרה 'ידיד נפש'. וצריכים להתבונן בעת שאנו אומרים את המילים 'ידיד נפש', שהרי הקב"ה אינו ה'ידיד' שלך, ואינו 'נפש', וזה כמו שאמרים להשי"ת 'you are my buddy', והוא לשון נפלא מה שאנו זוכים לומר על השי"ת שהוא 'ידיד נפש' שלנו, אלא הגמרא במנחות (נג) מפרשת ענין הידידות ע"פ הפסוק (תהלים פד ב) 'מה ידידות משכנותיך', שקאי על הביהמ"ק שהוא מקום היחוד.

ואנו ממשיכים 'משוך עבדך אל רצונך', שזהו כל בקשתנו בעולם שהקב"ה יגיד לנו את שאיפותיו מאיתנו, 'הורני ה' דרכך אהלך באמיתך' (שם פו יא), כי רצון השי"ת הוא דרגה נפלאה ונעלמה מאד מאד, ולכן לא תיקנו סדר התפלה לבקש על ענין זה, אלא כל סדר התפלה הם בעיקר על צרכי האדם, אבל מקדימים לפני התפלה שבעצם רוצים להתפלל רק על 'רצונך'. וכן אומרים בתחילת שמו"ע 'ה' שפתי תפתח', שאנו רוצים להתפלל רק מה שהוא רצון השי"ת, ושהוא יפתח את פינו להתפלל לפניו. וכשהאדם מקדים ואומר שכל רצונו הוא לעשות 'רצונך', אז כל עבודתו יש לה בהירות אחרת לגמרי, שאינו עושה חשבונות ואינו מחפש לשנות דבר זה ועיכוב זה, אלא עובד השי"ת בטוב לבב.

וזהו תכלית כל התפלה, ולכן נוסח התפלה הקצרה שטבעו חז"ל